

Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiatut siunnersuut pineqarluni aatsitassarsiorluni olie-siorlunilu selskabe-nut nunatta karsianut akitsuusiisalersinnaanissamik pisussaaffiliisinnaanissaq, tassuunakkut iluaqutissat ajoqutaasinnasortaallu aatsitassarsiorlunut uuliasiorlunut assigisaanullu Kalaallit Nunaanni.

(Inatsisartunut ilaasortat Siverth K. Heilmann aamma Gerhardt Pedersen, Atassut)

Akissuteqaat

(Inuussutissarsiornermut Aatsitassaqaqarnermullu Naalakkersuisoq)

Aallarniutigalugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuummut saqqummiunneqartumut qujavunga.

Siunnersuuteqartut oqaatigisaattut 2011-imi ukiaanerani ataatsimiinnermi aningaasanut inatsisissap isumaqatiginninniutigineqarneranut atatillugu, misissuinermut aningaasartuutit 10%-iinik ”misissuinermut akitsuummik” atuutsitsilernissaq siunnersuutigineqarpoq.

Inuiaqatigiit aatsitassarsiornermik ingerlatanit aningaasaqarnikkut pissarsiaqarnissaat Naalakkersuisut eqqumaffigisorujussuaat, tassanilu ilaapput misissuinermi ingerlatat suliarineqartut. Ilaatigut tamanna pissutigalugu misissuinissamut akuersissutini nutaani aammalu siunissami paaanissamut akuersissutaasartussani paaanermi ukioq tunisassiorfiusoq siulleq aallartiffigalugu kaaviiartitanit royalty-mik akiliisalernissaq pillugu aalajangersakkanik ilanngussisoqartalissasoq Naalakkersuisut piviusunngortinniarpaat.

Naalakkersuisooqatigiinnissamut isumaqatigiisummi qitiulluinnartumik ilaavoq aatsitassanut suliassaqarfik, ilanngullugit pilersuisuusut, aningaasaqarnikkut tunngaviusussatut pingaaruteqartut, Kalaallit Nunaata aningaasaqarnikkut kiffaanngissuseqalernissaanik qulakkeereqataasussanngorlugu ineriartortinneqassasoq. Tamatumunnga pisariaqarpoq misissuinermi ingerlatat qaffasissumiittuaannarnissaat, pissutigalugu misissuinissamut pisinnaatitsissutit aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinerpiamik pilersitsisinnaanermut periarfissanik paasinarsitsisartut ikittuinnaasarmata. Peqatigisaanik aatsitassanut suliassaqarfiup iluani siunissamut ungasissumut eqqarsartoqartariaqarpoq, pissutigalugu misissuinissamut akuersissutit nutaat pitsaanerpaamik pisoqarpat, misissuinermut ingerlatat aallartinneqareernerisa kingorna aatsaat ukiut 10 – 15-it qaangiunneranni aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinermik kinguneqarsinnaasarmata.

Ukiut qulit sinnerlugit ingerlareersut aatsaat siullerpaamik maannakkut nunami maani aatsitassarsiorfimmik ingerlasoqarunnaartoq misigaarput. Peqatigisaanik 2002-imiilli aatsaat siullerpaamik misissuinissamut akuersissutit amerliartorunnaartut erseqqissumik malunnarpoq.

Kalaallit Nunaanni misissuilluni ingerlatat amerlanerpaartaat ingerlatseqatigiiffinit mikisunit isumagineqartarput. Ingerlatseqatigiiffiit mikisut taakkua maannakkut misigilerpaat – nunani allani

ingerlatseqatigiiffiit assigalugit – misissuinermit ingerlataminnut aningaasalersuisussarsiniartarneq ajornartorsiutaagaluttuinnartoq. Taamanikkut 2011-imi siunnersuuteqartoqarmat, nunani tamalaani aningaasaqarneq erseqqissumik siuariartortoq malugisimaneqarpoq, aammalu 2011-imi aatsitassanut suliassaqarfimmi ingerlatat amerlasoorujussuupput kiisalu misissuinermit ingerlaavartumut aningaasalersuutissanik pissarsiniarnermut periarfissat annertunerullutik. Maannakkut nassuerutigisariaqarparput nunarsuarmi pissutsit 2011-ip kingorna allanngorsimasut.

Misissuinermit akitsuusiisalernissamut siunnersuut ingerlatseqatigiiffinnut Kalaallit Nunaanni misissuinissamut akuersissummi suliaqartuusut imaluunniit qinnuteqarnissamik kissaateqartut misissuinermit aningaasartuutaannik qaffatsitsisussaavoq. Maannakkut niuerfik taamaatsillugu ingerlatseqatigiiffiit mikisut taakkua misissuinermit ingerlatanik ingerlatitseqqinnissamut imaluunniit aallartitsinissamut aningaasalersuutissanik pisariaqartunik nassaarsinnaajunnaarnissaat aarlerinaateqarpoq. Misissuinermit ingerlatanut akitsuut taamaattumik ataatsimut katillugit misissuinermit ingerlatat taamaalillunilu aatsitassarsiornermit ingerlatanit pisortat ataatsimut katillugit isertitassaasa ikilinissaasa aarlerinaateqarneranik kinguneqassaaq.

Kalaallit Nunaat qaffasissunik aningaasartuuteqarfiusartutut ilisimaneqarpoq, aammalu akitsuutit ilanearneranni unammillersinnaassuseqarneq sanngiillisinneqassaaq. Tamanna inuiaqatigiinnit isigalugu suliffeqarfiit misissuinermit ingerlatassanut aningaasaliisarunnaassappata, taamaalillunilu suliffissanut periarfissat akileraarutinut akiluteqarnermik malitseqartussat piviusunngortinnagit, sunnuteqarnerlunnermik kinguneqassaaq.

Kaaviiartitaqalernermit aammalu tunisassiulivinnermit sinneqartooruteqarnermilu akitsuusersorneqarsinnaasunik suliffeqarfiit aatsaat tassani akileraaruteqartinneqartassappata naleqqunnerussasorinarpoq.

Uuliasiornermit suliassaqarfimmi piffissami tassani ukiuni aggersuni misissuilluni qillerinissamik qinnuteqartoqassanersoq isumaliutersuuteqartoqarpoq. Kalaallit Nunaat ilaatigut isumannaallisaanermut piumasaqaatitta qaffasinnerat pissutigalugu, misissuilluni qillerinermik ingerlatsivigissallugu nunarsuarmi akisunersaasunut ilaavoq. Cairn 2010-imi aamma 2011-imi katillugit 8-inik misissuilluni qillerinermik ingerlatsivoq, tassani aningaasartuutit qillerinermut ataatsimut 700 mio. koruunit missaanniillutik. Eqqarsaatigissallugu pingaaruteqarpoq misissuilluni qillerinerit toqqaannartumik aamma toqqaannangitsumik ukiuni marlunni taakkunani tamaginni hundrede millionit arlallit immikkut ittumik isertitaqarfiummata kiisalu innutaasunut amerlasoorpassuarnut suliffissanik qulakkeerussillutik. Misissuilluni qillerinermik suliaqarnermit aningaasartuutit suli qaffanneqaqqissappata, ingerlatseqatigiiffiit nunani allani annaasaqaataasinnaasumik aningaasaliinernut akitsuusersuiffiunngitsuni taarsiullugu aningaasaliinissamik toqqaasalernerat tamatuma malitsigisinnaavaa.

Misissuinermit aningaasartuutinut akitsuusiineq suliaqarnikkut pisinnaatitsissummik pigisaqartumik akileraarusersuinerup assigiinnarpaa. Tamanna ilaatigut isumaqarpoq isertitassaasinnaasut Nunap karsianut inissinneqassanngitsut, kisiannili Aatsitassarsiornermit aningaasaateqarfimmut inissinneqassallutik, ilaatigullu isertitassaasinnaasut 75 mio. koruuninit

amerlanerusut tamarmik, 75 mio. koruuninit amerlanerussutaasut 50 %-iinik ataatsimoortumik tapiissutit annikillisinneqarnerannik malitseqartussaalluni.

Aatsitassanut suliaasaqarfimmi siunissami ingerlatassaalertussat, aammalu aatsitassarsiorfimmik inerisaanissamut periarfissat eqqarsaatigalugit, siunissamut ungasissumut eqqarsarnissaq pisariaqarpoq. Aatsitassanut periusissaq ataatsimoortoq nutaaq suliarineqaleruttoq, 2014-imi upernaakkut ataatsimiinnermi saqqummiunneqarsinnaassasoq naatsorsuutigineqarluni. Tassunga atatillugu aatsitassanut taamatullu uuliasionermut suliaasaqarfinni Government Take-nik nunanut allanut sanilliussilluni nunani tamalaani misissueqqissaarneq nutaaq suliarineqarnialeruttoq.

Taamatut oqaaseqarlunga oqalliluarnissamik kissaappassi.